Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

11. juuni 2026 *

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Direktiiv 93/13/EMÜ – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Artikli 6 lõige 1 ja artikli 7 lõige 1 – Välisvaluutas nomineeritud laenuleping, mis sisaldab ebaõiglasi tingimusi – Ebaõiglase lepingutingimuse tuvastamise tagajärjed – Lepingu tühisus – Tagasinõudehagid – Tarbija õigus seadusjärgse määraga viivisele müüja või teenuste osutaja tagastatavatelt summadelt – Liikmesriigi kohtupraktika, mille kohaselt tuleb seadusjärgses määras maksta viivist alates kuupäevast, mil esitatakse nõudekiri, milles on märgitud võlanõude täpne summa – Ebaõiglaste tingimuste keelu hoiatav mõju – Tõhususe põhimõte

Kohtuasjas C-903/24 [Zmarka] [i],

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola) 23. detsembri 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. detsembril 2024, menetluses

DJ,

PJ

versus

Santander Bank Polska S.A.,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: kohtunik N. Jääskinen koja presidendi ülesannetes ning kohtunikud R. Frendo (ettekandja) ja A. Kornezov,

kohtujurist: R. Norkus,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Santander Bank Polska S.A., esindajad: *radcowie prawni* A. Karpińska ja B. Kubiak,

* Kohtumenetluse keel: poola.

[i] Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Portugali valitsus, esindajad: A. Pimenta ja A. Rodrigues,

– Euroopa Komisjon, esindajad: P. Kienapfel ja A. Szmytkowska,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning tõhususe põhimõtet.

2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on tarbijad DJ ja PJ ning Poolas asutatud pank Santander Bank Polska S.A. (edaspidi „SBP“) ning mille ese on muu hulgas nõue maksta seadusjärgse määraga viivist summadelt, mis maksti SBP-le laenulepingu alusel, mis tunnistati selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste tõttu tühiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 kahekümne neljandas põhjenduses on märgitud, et „liikmesriikide kohtutel või haldusasutustel peavad olema piisavad ja tõhusad vahendid, et ebaõiglaste tingimuste seadmist tarbijalepingutes takistada“.

4 Direktiivi artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].“ [täpsustatud sõnastus]

5 Direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Poola õigus

Tsiviilseadustik

6 23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (ustawa – Kodeks cywilny) (*Dz. U.* 1964, nr 16, jrk nr 93) (põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis) (edaspidi „tsiviilseadustik“) artikli 385[1] lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Tarbijalepingu tingimused, mida ei ole eraldi läbi räägitud, ei ole tarbijale siduvad, kui need kujundavad tarbija õigusi ja kohustusi viisil, mis on vastuolus heade kommetega, ja kahjustavad tõsiselt tarbija huve. Käesolev säte ei kehti lepingutingimuste kohta, milles on määratletud poolte põhikohustus, eelkõige hind või tasu, kui need tingimused on sõnastatud üheti mõistetavalt.

2. Kui lepingutingimus ei ole lõike 1 kohaselt tarbijale siduv, jääb leping muus osas pooltele siduvaks.“

7 Tsiviilseadustiku artiklis 481 on sätestatud:

„1. Kui võlgnik viivitab rahalise kohustuse täitmisega, võib võlausaldaja nõuda viivist ka juhul, kui tal ei ole kahju tekkinud, ja seda isegi juhul, kui viivituse tingisid asjaolud, mille eest võlgnik ei vastuta.

2. Kui viivisemäära ei ole kindlaks määratud, tuleb maksta seadusjärgse määraga viivist […].

[…]“.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik

8 17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Kodeks postępowania cywilnego) (*Dz. U.* 1964, nr 43, jrk nr 296) (põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis) artikli 203 lõikes 4 on ette nähtud:

„Kohus võib tunnistada hagi tagasivõtmise, nõudest loobumise või nõude kitsendamise vastuvõetamatuks üksnes juhul, kui kohtuasja asjaoludest nähtub, et sellised toimingud on vastuolus seaduse või ühiskonnaelu põhimõtetega või et nende eesmärk on seadusest kõrvale hoida.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 DJ ja PJ sõlmisid 26. septembril 2008 SBPga 348 kuu pikkuse krediidilepingu, mis oli nomineeritud Šveitsi frankides ja mille alusel SBP andis neile laenu summas 50 000 Poola zlotti (PLN) (ligikaudu 11 500 eurot) (edaspidi „leping“). Lepingutingimuste kohaselt tuli laenu igakuised tagasimaksed tasuda Poola zlottides pärast nende konverteerimist Šveitsi frangi müügikursi alusel vastavalt pangas tagasimaksmise kuupäeval kehtinud vahetuskursi tabelile (edaspidi „konverteerimistingimused“).

10 Ajavahemikus 3. oktoobrist 2008 kuni 12. juulini 2022 maksid DJ ja PJ SBP-le lepingu täitmiseks 54 290,71 zlotti (ligikaudu 12 500 eurot).

11 DJ ja PJ esitasid 25. juulil 2022 SBP-le kaebuse, milles nad väitsid, et leping on selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste tõttu tühine. Seetõttu palusid DJ ja PJ SBP-l neile tagastada 30 päeva jooksul „summa, mis vastab kõigile laenu põhisumma tagasimaksetele koos intressiga [selle lepingu] alusel“.

12 DJ ja PJ esitasid 18. novembril 2022 Sąd Okręgowy w Warszawiele (Varssavi regionaalne kohus, Poola), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, hagi, milles palusid tuvastada, et leping on ebaõiglaste konverteerimistingimuste tõttu tühine, ning mõista SBP-lt nende kasuks välja 54 290,71 zlotti (ligikaudu 12 500 eurot), mis vastab lepingu alusel tasutud kuumaksetele, millele lisandub alates 17. augustist 2022 kuni tasumise kuupäevani seadusjärgse määraga viivis.

13 SBP väitis eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et leping on kehtiv, kuna see ei sisaldanud ebaõiglasi tingimusi, ning palus jätta hagi rahuldamata.

14 SBP esitas 25. juulil 2024 eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastuväite tasaarvestada oma nõue summas 50 000 zlotti (ligikaudu 11 500 eurot), mis vastab DJile ja PJile väljastatud laenu põhisummale, nende poolt selles kohtus esitatud võlanõudega, mille järel loobusid DJ ja PJ 6. novembril 2024 oma nõudest osas, mis puudutab 50 000 zloti (ligikaudu 11 500 eurot) suurust summat, jäädes ülejäänud osas oma nõude juurde.

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi 14. novembril 2024 osalise kohtuotsuse, milles ta tuvastas lepingu tühisuse, kuna konverteerimistingimused olid ebaõiglased ja leping ei saa ilma nendeta kehtida. Sama kohus lõpetas 29. novembri 2024. aasta kohtumäärusega menetluse nõude osas, mis puudutab 50 000 zloti (ligikaudu 11 500 eurot) suuruse summa tasumist.

16 Ülejäänud osas leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et DJi ja PJi nõue mõista välja 4290,71 zlotti (ligikaudu 1000 eurot) on põhjendatud. Seevastu nende nõude kohta mõista SBP-lt välja seadusjärgse määraga viivis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tal on kahtlusi seoses selle kuupäeva kindlaksmääramisega, millest alates tuleb hakata arvestama intressi.

17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas intressi tuleb maksta alates sellest, kui SBP-le esitati kohtuväline nõudekiri, see tähendab kaebus, või alles alates hagiavalduse pangale kättetoimetamisest. Küsimus on tingitud asjaolust, et DJ ja PJ ei märkinud kaebuses SBP vastu esitatud võlanõude täpset summat, kuigi see summa oli hagiavalduses täpselt märgitud. Seega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas tuleb asuda seisukohale, et viivist hakatakse arvestama alles alates kuupäevast, mil tarbija esitab müüjale või teenuste osutajale võlanõude, milles on täpselt märgitud nõude summa.

18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuigi tsiviilseadustiku sätted ei sisalda ühtegi formaalset nõuet nõudekirja sisu kohta, on riigisiseses kohtupraktikas ja õiguskirjanduses märgitud, et viivise maksmise kohustuse tekkimiseks peab nõudekiri sisaldama nõuet maksta täpne summa.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, ega selline nõue ei kujuta endast tarbija jaoks ebamõistlikku takistust, mis vastuolus direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 ning tõhususe põhimõttega takistab tal nõuda väidetavalt võlgnetavat intressi. Nimelt, kui tarbija jätab nõudekirjas täpse summa märkimata, ei ole müüja või teenuste osutaja kohustatud maksma seadusjärgse määraga viivist.

20 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb aga, et liikmesriigi kohtu kohustus jätta ebaõiglane lepingutingimus kohaldamata toob põhimõtteliselt kaasa alusetult makstud summade tagastamise. Tagasitäitmismõju puudumine seaks kahtluse alla hoiatava mõju, mille direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1 koostoimes sama direktiivi artikli 7 lõikega 1 soovib siduda müüja või teenuste osutaja poolt tarbijaga sõlmitud lepingus sisalduvate tingimuste ebaõigluse tuvastamisega. Järelikult nõrgendaks tarbija õiguste piiramine seadusjärgse määraga viivise saamisel tagasitäitmismõju ja seega hoiatavat mõju, kuna sisuliselt võimaldaks see müüjal või teenuste osutajal tarbija saadetud nõudekirja eirata, kui tarbija nõutud täpset summat ei ole kirjas märgitud.

21 Seega võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ühelt poolt asuda seisukohale, et tarbijal ei peaks olema kohustust esitada müüjale või teenuste osutajale täpset nõutavat summat, et hakata arvestama viivist. Eelkõige, kuna pank on spetsialiseerunud asutus, kes kasutab oma tegevuseks finantsdokumente ja infotehnoloogilisi süsteeme, on tal igal ajal võimalik kiiresti ja lihtsalt kindlaks teha nende igakuiste laenumaksete summa, mille tarbija on teinud kogu laenuperioodi jooksul või selle perioodi teatavas vahemikus.

22 Teiselt poolt võib pidada mõistlikuks ja põhjendatuks tarbija kohustust täpselt märkida oma nõude suurus, et arvestada müüja või teenuste osutaja poolt tasumisele kuuluvat viivist. Nimelt, kuna tarbija tasub igakuiseid laenumakseid, on ta teadlik pangale makstud summadest ja võib neid oma pangakonto väljavõttest kontrollida või paluda pangal väljastada talle vastav tõend. Käesoleval juhul said DJ ja PJ nädal pärast kaebuse esitamist pangatõendi, millele oli märgitud kõigi seni tagasimakstud igakuiste laenumaksete summa, mistõttu nad oleksid saanud kaebuse uuesti esitada, lisades sellele oma nõude täpse summa. Lisaks esindab DJi ja PJi advokaat, kellel on hoolsuskohustus, mille rikkumine võib kaasa tuua tema klientidele hüvitise maksmise.

23 Neil asjaoludel otsustas Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas […] direktiivi [93/13] artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning tõhususe põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormide kohtulik tõlgendus, mille kohaselt võib kohus mõista müüjalt või teenuste osutajalt tarbija kasuks välja ebaõiglase lepingutingimuse kohaselt alusetult tehtud sooritusest saadud summalt seadusjärgse viivise, mida arvestatakse alles alates kuupäevast, mil müüjale või teenuste osutajale toimetatakse kätte maksenõue, milles on märgitud täpne summa, mille tagasimaksmist tarbija nõuab?“

Otsuse tegemise vajaduse äralangemine

24 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute koostöövahend, mille abil annab Euroopa Kohus liikmesriigi kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida liikmesriigi kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (vt 26. jaanuari 1990. aasta kohtumäärus Falciola, C-286/88, EU:C:1990:33, punkt 7, ja 29. juuli 2024. aasta kohtuotsus LivaNova, C-713/22, EU:C:2024:642, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 Sellega seoses tuleb siiski meenutada, et eelotsusetaotluse eesmärk ei ole nõuandvate arvamuste andmine üldiste või teoreetiliste küsimuste kohta, vaid vaidluse tõhusa lahendamisega lahutamatult seotud vajadus. Seega, kui selgub, et esitatud küsimus ei ole vaidluse lahendamiseks

ilmselgelt enam asjakohane, peab Euroopa Kohus lõpetama kohtuasja otsust tegemata (24. novembri 2022. aasta kohtuotsus Banco Cetelem, C-302/21, EU:C:2022:919, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Kuna nii ELTL artikli 267 sõnastusest kui ka ülesehitusest nähtub, et eelotsusemenetlus eeldab, et tegelikult on liikmesriigi kohtutes pooleli menetlus, mille raames nad peavad tegema otsuse, milles tuleb eelotsusetaotluse kohta tehtud kohtuotsust arvesse võtta, siis peab Euroopa Kohus sedastama, et otsust ei ole vaja teha, kui põhikohtuasja ese on ära langenud (24. novembri 2022. aasta kohtuotsus Banco Cetelem, C-302/21, EU:C:2022:919, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Käesoleval juhul edastas eelotsusetaotluse esitanud kohus 4. novembril 2025 Euroopa Kohtule oma 13. oktoobri 2025. aasta kohtumääruse, milles ta tunnistas tsiviilkohtumenetluse seadustiku (põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis) artikli 203 lõike 4 alusel vastuvõetamatuks põhikohtuasja kaebajate 10. aprilli 2025. aasta osalise hagist loobumise, mis tulenes sellest, et nad võtsid tagasi oma nõude, mis puudutas viivise maksmist ajavahemiku 25. juuli 2022 kuni 9. veebruar 2023 eest. Nimelt, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, et pooled ei sõlminud poolte kokkulepet ja põhikohtuasja hagejate kaebust ei rahuldatud üheski osas, järeldas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et osalise hagist loobumise eesmärk oli saavutada eelotsusetaotluse tagasivõtmine, kusjuures käsitletav loobumine tuleb kvalifitseerida ühiskonnaeluga vastuolus olevaks ja seadusest kõrvalehoidmiseks.

28 Pärast seda, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtult oli 12. novembril 2025 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 101 alusel küsitud selgitusi, täpsustas ta oma vastuses, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 4. detsembril 2025, et 13. oktoobri 2025. aasta kohtumäärust ei saa edasi kaevata ja see on seega jõustunud. Lisaks kinnitas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et olenevalt Euroopa Kohtu vastusest võidakse põhikohtuasja hagejatele maksta viivist nende võlanõude summalt ajavahemiku 25. juuli 2022 kuni 9. veebruar 2023 eest, hoolimata hagejate tahtest viivist selle ajavahemiku eest enam mitte saada. Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus käsitletavas kohtuasjas, et ta peab sisuliselt läbi vaatama laenuvõtjate nõude, et pank maksaks selle ajavahemiku eest seadusjärgse määraga viivist, kusjuures lahend sõltub selles osas vastusest, mille Euroopa Kohus esitatud eelotsuse küsimusele annab.

29 Seega nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et vastus eelotsuse küsimusele on vajalik, et lahendada eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olev kohtuvaidlus.

30 Neil asjaoludel tuleb käesoleva eelotsusetaotluse kohta teha otsus.

Euroopa Kohtu pädevus

31 SBP ja Portugali valitsus väidavad, et Euroopa Kohtul puudub pädevus eelotsusetaotlust lahendada, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus palub sellega Euroopa Kohtul sisuliselt tõlgendada riigisisest õigust.

32 SBP märgib, et eelotsuse küsimuses tõstatatud küsimuste tõttu ei ole vaja tõlgendada direktiivi 93/13, mis ei reguleeri lepingu tühisuse tagajärgi. SBP lisab, et eelotsusetaotlus ei saa puudutada Poola seadusandja reguleeritud valdkonda. SBP leiab seega esiteks, et kuna Poola seadusandja on juba reguleerinud nõudekirja mehhanismi ja sellest tulenevalt võlanõude sissenõutavust, kujutab Euroopa Kohtu poolt sisulise lahendi tegemine endast ülemäärast

sekkumist Poola õiguskorda. Teiseks tooks tarbijast laenusaaja ja muu laenusaaja õigusliku olukorra eristamine kaasa eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklite 20 ja 47 rikkumise.

33 Sellega seoses tuleb meenutada, et ELTL artiklis 267 viidatud menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on ainult liikmesriigi kohus pädev tõlgendama ja kohaldama liikmesriigi õigusnorme, samas kui Euroopa Kohus on pädev otsustama üksnes Euroopa Liidu õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes faktilistest asjaoludest, mille liikmesriigi kohus on talle esitanud (vt 16. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, punkt 4, ning 18. detsembri 2025. aasta kohtuotsus Jouxy jt, C-296/24–C-307/24, EU:C:2025:999, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Käesoleval juhul puudutab esitatud küsimus sõnaselgelt direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 tõlgendamist, arvestades tõhususe põhimõtet. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on sisuliselt tekkinud küsimus, kas nende sätete ja selle põhimõttega on kooskõlas viivise maksmist reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohtulik tõlgendus, mille kohaselt juhul, kui müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud laenuleping on selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste tõttu tühistatud, saab müüjat või teenuste osutajat kohustada maksma tarbijale tarbija võlanõude summalt seadusjärgse määraga viivist alles alates hetkest, mil dokumendis, mille tarbija talle teatavaks teeb, on märgitud täpne summa, mille tagasimaksmist nõutakse.

35 Vastupidi sellele, mida väidavad SBP ja Portugali valitsus, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus seega tõlgendada liidu õigusakti.

36 Seega on Euroopa Kohtu ülesanne anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad tal otsustada, kas riigisisene õigus, nagu seda on tõlgendatud riigisiseses kohtupraktikas, on liidu õigusega kooskõlas.

37 Järelikult, kuna Euroopa Kohtul on pädevus tõlgendada liidu õigusnorme ja põhimõtteid, on ta pädev eelotsusetaotlust läbi vaatama ja vastama eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele.

Eelotsuse küsimuse analüüs

38 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1, arvestades tõhususe põhimõtet, on vastuolus riigisisese õiguse kohtupraktikast tulenev tõlgendus, mille kohaselt pärast tarbija ja müüja või teenuste osutaja vahel sõlmitud laenulepingu tühistamist põhjusel, et käsitletav leping ei saa kehtida pärast selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste väljajätmist, võib müüjalt või teenuste osutajalt tarbija kasuks välja mõista seadusjärgse määraga viivise tarbija võlanõude summalt alles alates kuupäevast, mil tarbija esitas müüjale või teenuste osutajale kohtuvälise dokumendi või menetlusdokumendi, milles on märgitud täpne summa, mille tagasimaksmist nõutakse.

39 Direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 kohaselt näevad liikmesriigid ette, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole riigisisestes õigusaktides sätestatud tingimustel tarbijale siduvad.

40 Lisaks, võttes arvesse tarbija – kes on suhetes müüja või teenuse osutajaga nõrgemas olukorras – kaitse aluseks oleva avaliku huvi laadi ja olulisust, kohustab see direktiiv – nagu nähtub selle artikli 7 lõikest 1, arvestades kahekümne neljandat põhjendust – liikmesriike ette nägema piisavad ja tõhusad vahendid, et „lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad“ (22. jaanuari 2026. aasta kohtuotsus Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Seega on riigisisene kohus kohustatud jätma kohaldamata ebaõiglase lepingutingimuse, millega nõutakse põhjendamatute summade tasumist. Selline kohustus toob üldjuhul kaasa samade summade tagasimaksmise kohustuse, kuna sellise tagasitäitmismõju puudumine seaks kahtluse alla hoiatava mõju, mida direktiivi artikli 6 lõikes 1, arvestades artikli 7 lõiget 1, on soovitud siduda ebaõigluse tuvastamisega tingimustes, mis asuvad müüja või teenuste osutaja poolt tarbijaga sõlmitud lepingutes (22. jaanuari 2026. aasta kohtuotsus Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Sellega seoses tuleb tõdeda, et direktiiv 93/13 ei reguleeri siiski sõnaselgelt tagajärgi, mille toob kaasa see, kui müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud leping on pärast lepingus sisalduvate ebaõiglaste tingimuste väljajätmist tühine. Järelikult on liikmesriikide ülesanne määrata kindlaks tagajärjed, mille toob endaga kaasa lepingu tühisus, kusjuures normid, mille liikmesriigid selle kohta kehtestavad, peavad olema kooskõlas liidu õigusega ja eelkõige käsitletava direktiiviga taotletavate eesmärkidega (22. jaanuari 2026. aasta kohtuotsus Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Seega, kuna käsitletavas valdkonnas puuduvad liidu erinormid, tuleb direktiivis 93/13 ette nähtud tarbijakaitse rakendamise normid liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt sätestada liikmesriikide enda õiguskordades. Samas ei tohi need normid olla vähem soodsad normidest, mis kehtivad sarnastele riigisisestele olukordadele (võrdväärsuse põhimõte), ega või olla sisustatud selliselt, et liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamine on muudetud praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (14. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (tagasinõude aegumistähtaeg), C-28/22, EU:C:2023:992, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Mis puudutab tõhususe põhimõtet, mis ainsana on eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuse ese, siis tuleb meenutada, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas riigisisene norm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle sätte kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära riigisisestes ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb olenevalt olukorrast arvesse võtta selliseid riigisisese õigussüsteemi aluseks olevaid põhimõtteid nagu kaitseõiguste tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse korrakohane läbiviimine (22. jaanuari 2026. aasta kohtuotsus Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Lisaks on Euroopa Kohus täpsustanud, et liikmesriikide kohustus tagada õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusus tähendab eelkõige direktiivist 93/13 tulenevate õiguste puhul tõhusa kohtuliku kaitse nõuet, mis on sätestatud ka harta artiklis 47 ning mis kehtib muu hulgas sellistele õigustele tuginevate hagide läbivaatamist käsitlevate menetlusnormide kehtestamisel (18. detsembri 2025. aasta kohtuotsus Soledil, C-320/24, EU:C:2025:993, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et tsiviilseadustik ei näe ette ühtegi nõuet kohustuse kohta määrata kindlaks summa, mille tagasimaksmist võlausaldaja nõuab nõudekirjas. Siiski tuleneb riigisisesest kohtupraktikast, et selleks, et tekitada selliseid tagajärgi nagu võlausaldaja õigus saada viivist, peab nõudekiri sisaldama täpse summa tasumise nõuet.

47 Seega saab müüjat või teenuste osutajat kohustada maksma tarbijale seadusjärgses määras viivist summalt, mille tarbija on ebaõiglase lepingutingimuse alusel alusetult maksnud, alles alates kuupäevast, mil müüjale või teenuste osutajale esitati kohtuväline dokument või menetlusdokument, milles on märgitud täpne summa, mille tagasimaksmist tarbija nõuab.

48 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et nõue, et tarbija peab kohtuvälises dokumendis või menetlusdokumendis märkima täpse summa, mille tagastamist ta nõuab, võimaldab müüjal või teenuste osutajal võlgnikuna saada teada täitmisele kuuluva kohustuse summa ja hinnata selle põhjendatust.

49 Teiseks ei pane võlanõude täpse summa märkimine nõudekirja esitamise staadiumis ülemäärast koormust tarbijale, kes on teadlik müüjale või teenuste osutajale – käsitletaval juhul pangale – makstud summadest ja võib vajaduse korral neid oma pangakonto väljavõttest kontrollida või paluda pangal väljastada talle tõend kõigi juba tagasimakstud igakuiste laenumaksete summa kohta.

50 Järelikult, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 43 meenutatud kohtupraktikat, ei saa sellist nõuet pidada niisuguseks, mis muudab tarbijatele direktiiviga 93/13 antud õiguste kasutamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks.

51 Lisaks ei mõjuta eeltoodud analüüsi asjaolu, et käsitletaval juhul esindab tarbijaid advokaat. Üldine küsimus, mis puudutab kohustust märkida võlanõude summa selleks, et oleks võimalik nõuda viivist, tuleb nimelt lahendada iga juhtumi konkreetsetest asjaoludest sõltumata (vt selle kohta 11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, punkt 40).

52 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1, arvestades tõhususe põhimõtet, tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisese õiguse kohtupraktikast tulenev tõlgendus, mille kohaselt pärast tarbija ja müüja või teenuste osutaja vahel sõlmitud laenulepingu tühistamist põhjusel, et käsitletav leping ei saa kehtida pärast selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste väljajätmist, võib müüjalt või teenuste osutajalt tarbija kasuks välja mõista seadusjärgse määraga viivise tarbija võlanõude summalt alles alates kuupäevast, mil müüjale või teenuste osutajale esitati kohtuväline dokument või menetlusdokument, milles on märgitud täpne summa, mille tagasimaksmist nõutakse.

Kohtukulud

53 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1, arvestades tõhususe põhimõtet,

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus riigisisese õiguse kohtupraktikast tulenev tõlgendus, mille kohaselt pärast tarbija ja müüja või teenuste osutaja vahel sõlmitud laenulepingu tühistamist põhjusel, et käsitletav leping ei saa kehtida pärast selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste väljajätmist, võib müüjalt või teenuste osutajalt tarbija kasuks välja mõista seadusjärgse määraga viivise tarbija võlanõude summalt alles alates kuupäevast, mil müüjale või teenuste osutajale esitati kohtuväline dokument või menetlusdokument, milles on märgitud täpne summa, mille tagasimaksmist nõutakse.

Allkirjad